

УДК 636.082.02

Кос В.Ф., кандидат с. г. наук, доцент

Музика Л.І., кандидат біологічних наук, доцент

Жмур А.Й., асистент

Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Ґжицького, м. Львів, Україна**ДИНАМІКА ЖИВОЇ МАСИ, ВІДГОДІВЕЛЬНІ ТА М'ЯСНІ ЯКОСТІ
БУГАЙЦІВ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ ТА ЇЇ ПОМІСЕЙ З
М'ЯСНИМИ ПОРОДАМИ**

Вивчали особливості росту, відгодівельні та м'ясні якості бугайців симентальської породи та її помісей з абердин-ангуською і волинською м'ясними породами. Встановлено, що за однакових умов годівлі, догляду та утримання, вищою інтенсивністю росту відзначилися помісні тварини, зокрема помісі, одержані від схрещування симентальських корів з бугаями-плідниками волинської м'ясної породи. Вони мали більш високі абсолютні, середньодобові та відносні прирости живої маси, а також характеризувалися кращими забійними і м'ясними якостями.

Ключові слова: порода, схрещування, помісі, жива маса, прирости, забійна маса, забійний вихід, гетерозис.

Основну кількість яловичини в господарствах західного регіону України одержують від вирощування та відгодівлі надремонтного молодняка молочних і молочно-м'ясних порід худоби. Однак, важливим джерелом зростання виробництва та поліпшення якості яловичини є також збільшення поголів'я скороспілих, м'ясних порід та організація на товарних фермах схрещування низькопродуктивних корів молочних і молочно-м'ясних порід з плідниками порід м'ясного напрямку продуктивності [1, 2].

Результати досліджень багатьох науково-дослідних установ та практика кращих господарств свідчить про те, що помісний молодняк одержаний від корів молочних та молочно-м'ясних порід і плідників м'ясних порід, краще оплачує корм приростами живої маси, характеризується підвищеною енергією росту, вищою забійною масою, в порівнянні з чистопородними тваринами, тобто у помісей, зокрема, помісей першого покоління, проявляється явище гетерозису [3, 4]. Крім того, помісі характеризуються більшим виходом та кращою якістю і калорійністю м'яса [5].

Матеріал і методика досліджень. Дослідження з вивчення особливостей росту, відгодівельних та м'ясних якостей молодняка симентальської породи великої рогатої худоби та її помісей з абердин-ангуською та волинською м'ясними породами проводили в ЛТД «Колос» Жидачівського району Львівської області. Для проведення досліджень за принципом аналогів було сформовано три групи піддослідних тварин (по двадцять голів у кожній):

1. бугайці симентальської породи (контрольна група);
2. бугайці-помісі симентальська × абердин-ангуська породи (дослідна група);
3. бугайці-помісі симентальська × волинська м'ясна порода (дослідна група).

Під контролем тварини знаходились від народження до 15-місячного віку. Все поголів'я було клінічно здоровим. Раціони годівлі були складені з розрахунку на одержання 800-900 г середньодобових приростів.

Ріст тварин вивчали шляхом їх зважування в основні періоди росту (на основі чого вираховували абсолютні, середньодобові та відносні прирости живої маси) та взяття основних промірів і вирахування деяких індексів тіло складу.

Відгодівельні і забійні якості вивчали шляхом вирахування затрат на вирощування та деяких економічних показників ефективності відгодівлі і реалізації тварин та проведення їх контрольного забою в 15-місячному віці. Основні дані дослідження опрацьовано методом варіаційної статистики.

Результати досліджень та їх обговорення. Результати досліджень свідчать про те, що має місце певна особливість в динаміці живої маси, середньодобових і відносних приростів чистопородних і помісних бугайців (табл.1).

Таблиця 1. Вікова динаміка живої маси бугайців симентальської породи та її помісей з абердин-ангуською і волинською м'ясною породами, кг

Вік, міс	Група тварин					
	Симентальська		Помісі з			
	$\bar{x} \pm m$	Cv	абердин-ангуською		волинською	
			$\bar{x} \pm m$	Cv	$\bar{x} \pm m$	Cv
При народженні	32,2±0,75	5,4	30,0±0,87	6,2	32,7±0,90	4,8
3	103,5±4,05	7,0	107,3±5,10	7,6	115,6±4,86	6,9
6	185,8±4,75	8,7	195,5±7,35	11,0	203,5±6,64	9,2
9	161,7±7,01	9,4	277,3±7,75	10,3	292,2±8,65	8,6
12	342,7±7,80	11,8	357,4±9,15	10,7	377,4±8,88	11,3
15	432,0±6,95	10,5	445,8±8,20	12,3	458,8±8,00	10,9
Середньодобові прирости, г (0-15 міс.)	875		909		932	

Як видно з наведених в таблиці 1 даних, помісне поголів'я піддослідних тварин за інтенсивністю росту переважало симентальських аналогів в усі вікові періоди. Найбільш суттєва перевага за показниками динаміки живої маси спостерігалася на боці помісей одержаних від схрещування симентальських корів з плідниками волинської м'ясної породи. Якщо при народженні різниця за живою масою між тваринами названих груп була незначною (2,2-2,7 кг), то вже в тримісячному віці вона досягла 12,1 кг (10,1%) на користь помісей з волинською м'ясною і 3,8 кг (3,6%) на користь помісей з абердин-ангусами.

В наступні вікові періоди перевага помісей над сименталами збереглася і вже в шестимісячному віці вона становила відповідно 17,7 кг (7,7%) і 9,7 кг (5,0%).

У 12-місячному віці помісні бугайці симентальської породи з волинською досягли живої маси 377,4 кг, що на 34,7 кг (9,2%) більше в порівнянні з чистопородними ровесниками і на 20,0 кг (4,6%) більше в порівнянні з помістями абердин-ангуської породи.

При знятті з відгодівлі в 15-місячному віці жива маса симентальських бугайців становила 432 кг, помісей симентальська × волинська м'ясна—458,8 кг, симентальська × абердин-ангуська – 445,8 кг.

Середньодобові прирости за весь період вирощування та відгодівлі склали відповідно по групах: 875, 909 і 932 г.

Помісні бугайці переважали симентальських і за відносними приростами живої маси. Цей показник відповідно по групах був таким: 124,2; 138,6 і 130,5%.

Вищі абсолютні та відносні прирости живої маси у помісних тварин свідчать про підвищену інтенсивність їх росту в порівнянні з чистопородними ровесниками симентальської породи, а отже і більш високу ефективність їх вирощування.

Результати досліджень свідчать також про те, що бугайці різних генотипів характеризуються і неоднаковими промірами екстер'єру. Помісі переважали чистопородних симентальських аналогів за промірами ширини, обхвату грудей, напівобхвату заду і дещо поступалися їм за промірами висоти в холці та довжини тулуба. Відповідно й індекси будови тіла, такі як: масивності, тазогрудний, м'ясності (Грегори) у них були більш високими. Помісні тварини мали добре виражені м'ясні форми, компакту будову тіла, широкий і глибокий тулуб, добре розвинену грудну клітку і особливо добре виповнену задню третину тулуба, характерну для тварин м'ясного напрямку продуктивності.

З метою вивчення впливу схрещування симентальських корів з плідниками волинської м'ясної і абердино-ангуської порід на м'ясні та забійні якості помісного потомства проведено контрольний забій піддослідних бугайців в 15-місячному віці (по 4 голови з кожної групи). Результати контрольного забою наведені в таблиці 2.

Таблиця 2. Результати контрольного забою піддослідних тварин ($\bar{x} \pm m$)

Показники	Група тварин		
	Симентальська	Помісі	
		абердин-ангуська	волинська
Жива маса перед забоем, кг	424±8,15	439±11,30	458±10,85
Маса туші, кг	238±9,00	251±10,95	266±9,04
Забійна маса, кг	245±7,25	260±10,05	275±10,30
Забійний вихід, %	56,9±7,00	59,8±8,15	61,5±7,75

За передзабійною оцінкою на м'ясокомбінаті всі тварини були віднесені до вище середньої вгодованості, а туші після забою віднесені до першої категорії. Найвищою живою масою перед забоем характеризувалися помісі сименталів з волинською м'ясною породою – 458 кг. За цим показником вони переважали чистопородних ровесників на 34 кг (7,5%), а помісей сименталів з абердин-ангуською породою – на 19 кг (4,2%).

Помісні бугайці дали більш важкі туші в порівнянні з симентальськими аналогами і мали більш високу забійну масу, яка становила 275 кг у помісей волинської м'ясної породи, 260 кг у помісей абердин-ангусів проти 245 кг у симентальських бугайців.

Забійний вихід становив відповідно по групах: 56,9; 59,8; 61,5%. При реалізації тварин від помісей одержано кращі економічні показники: вищі чистий дохід та рентабельність і нижчу собівартість виробництва яловичини.

Висновки. Результати досліджень з вивчення особливостей росту, відгодівельних та м'ясних якостей молодняка симентальської породи та її помісей з абердин-ангуською і волинською м'ясною породами великої рогатої худоби свідчать про те, що помісі за однакових умов годівлі, догляду та утримання відзначаються більш

високою енергією росту, кращими відгодівельними та м'ясними якостями в порівнянні з чистопородними симентальськими аналогами. У них вищі абсолютні та відносні прирости живої маси, добре виражені м'ясні форми екстер'єру, кращі забійні показники. Від помісей одержано більш високий економічний ефект.

Отже, схрещування симентальських корів з бугаями м'ясних порід виявилось ефективним, тому для збільшення виробництва високоякісної яловичини та здешевлення її вартості доцільно в умовах західного регіону України застосовувати його і в інших господарствах, маючи на увазі, що помісі з волинською м'ясною породою за рядом господарсько-корисних ознак мають значні переваги не тільки над чистопородними симентальськими ровесниками, але в певній мірі, і над помісями абердин-ангусів.

Література

1. Багрий Е.А., Спивак М.Г. Повышение эффективности скрещивания в молочном скотоводстве // Животноводство.-1989.-№ 7.-С. 19-22.
2. Буйна П.М., Вдовиченко Ю.В. Створення високопродуктивного стада м'ясної худоби укрупненого типу // Нові методи селекції і відтворення високопродуктивних порід і типів тварин. Матеріали науково-виробничої конференції.-Київ, 1996.-29 с.
3. Гуткин С., Лапин С., Подставочник А. Промышленное скрещивание – резерв производства говядины // Молочное и мясное скотоводство.-1989.-№ 12.-С. 13-15.
4. Зубець М.Ф., Доротюк Г.М. Українська м'ясна порода великої рогатої худоби // Вісник аграрної науки.-1994.-№ 5.-С. 21-24.
5. Кос В.Ф. Гетерозис і його використання в тваринництві // Сільський господар.-2003.-№ 1-2. С. 21-24.

Summary

The peculiarities of growth, fatten and meat qualities of bulls of Simmental breed and its hybrids with meat breeds of cattle / Kos V.F., Muzyka L.I., Zhmur A.Y.

The peculiarities of growth, fatten and meat qualities of Simmental breed bulls and its hybrids with Aberdeen-Angus and Volyn meat breeds of cattle were studied. It was determined that mixed young cattle, at the same conditions of feeding, care and keeping, had higher energy of growth, well-expressed meat form of body, better fatten and slaughtered qualities.

Those bulls, which were born from crossing of Simmental cows and bulls of Volyn meat breed were characterized with the best slaughter and meet qualities.

Therefore, the results of investigations testify the expedience of using the industrial mixture of meat breed in conditions of Western region of Ukraine/